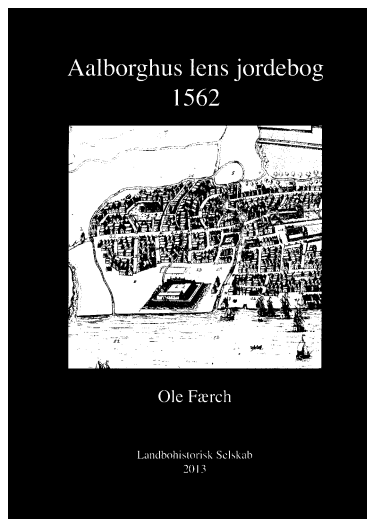

Boganmeldelser

Bonde-rødder nord eller syd for Limfjorden?

Som oftest er det kildesituationen, der stopper jagten på vores rødder, når vi er kommet tilbage i 1600- og 1700-årene. Derfor er det glædeligt, når ildsjæle prøver at rydde vejen for os andre. En sådan ildsjæl er den myreflittige Ole Færch, der denne gang har kastet sig over Aalborghus lens jordebog i Rigsarkivets samling af Lensregnskaber 1559-1660.

Tidligere skulle man lade sig nøje med mor-monfilmen M17.917, men nu er hele jordebogen omhyggeligt blevet afskrevet efter udskrifter fra filmen. Sidenummereringen står som i originalen, og i det hele taget er originalens udformning og skiftende skriftstørrelser søgt gengivet loyalt. I bonus får man en god introduktion til jordebogen og dens betydning, en analyse af indholdet, 10 bilag og afsluttende diverse nyttige fortegnelser.

Specielt bør det omfattende register fremhæves (s.453-472), da hele jordebogens navnestof findes medtaget her: Fra Jens Abildgård i Fredbjerg og Jens Abildgård i Suldrup til Søren Ørn i Hørby og Christen Ørt i Sønder Tranders. Da jordebogen må formodes at være skrevet i april 1562 og medtager mere end 1300 bøndergårde, 190 gadehuse og 21 møller, er det et fantastisk kildemateriale til datidens bondeslægter.

Jordebogen omfatter syv herreder i Himmerland og tre i Vendsyssel, visse afgifter af Hjørring by samt to møller i Aalborg (Den gl. og Den nye Slotsmølle) og huslejen fra Hans Hollænder, som var slottets løgmand, der bl.a. var leveringsdygtig i rødbeder!

Gadehusene lå alt overvejende i herrederne Hindsted, Slet og Kjær, hvilket, sammenholdt med de mange opgørelser af saltede sild fra bundgarnsstader ud for Hurup, de røgede sild fra de 12 bundgarnsstader ud for Løgstør Øre og de 13 bundgarnsstader ud for Aggersborg samt de mange tørrede hvillinger fra fiskeriet i Vesterhavet, klart indikerer, at fiskeriet har været af stor betydning for disse strandsiddere.

Derimod forekommer det lidt dristigt at sammenholde et udsnit af det før-reformatoriske register over den visse rente fra 1525 (Claus Gjordsens) med 1562-jordebogen, og hævde, at forskellene dokumenterer, hvor meget selvejerne blev straffet for deres støtte til skipper Clement i Grevens Fejde 1534. Reformationens omvæltninger og meget andet må formodes også at have haft betydning

Det må dog ikke kaste skygge over det faktum, at O. Færch har skænket os en nem adgang til et spændende kildemateriale, der vel at mærke ligger mindst et par hundrede år før de fleste kirkebøger og alle folketællingerne.

TPC

AALBORGHUS LENS JORDEBOG 1562.
Af Ole Færch. Udgivet af Landbohistorisk Selskab, Gl. Estrup, 2013. 472 s. ill. s/h og farve.
Indb. ISBN 978-87-7526-221-2. Pris: 200,- kr.
Kan købes via <http://www.landhist.dk>